

Utbildningsinspektion i Höglundaskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Säfte kommun och besökt Höglundaskolan den 4 och 5 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Höglundaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Höglundaskolan intervjuades de båda rektorerna, personal, elever, representanter för elevhälsoteam och föräldrar. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Höglundaskolan

Höglundaskolan	Antal elever
Förskoleklass	17
Grundskola	377

Utbildningen i Höglundaskolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. Undervisningen i grundskolan bedrivs i åldershomogena klasser. Den pedagogiska personalen i förskoleklass, grundskolans årskurser 1–2 och skolbarnsomsorgen arbetar i ett arbetslag och årskurserna 3–6 bildar ett arbetslag.

Personalen i grundskolans årskurser 7–9 arbetar i två vertikala arbetslag. Varje klass har två klassföreståndare som i sin tur är organiserade så att de representerar de båda arbetslagen.

Inom Höglundaskolan finns två rektorer med var sina avgränsade ansvarsområden. En rektor ansvarar för förskoleklass, årskurserna 1–6, skolbarnsomsorg, övergripande samordningsansvar för asylsökande elever i kommunen samt dagbarnvårdare. Den andre rektorn ansvarar för årskurserna 7–9.

Eleverna är organiserade årskursvis men har till viss del under en skolvecka lektioner tillsammans med andra årskurser.

Elevhälsoteamet i skolan består av skolsköterska, skolkurator, studie- och yrkesvägledare och rektorerna var för sig eller tillsammans. Teamet saknar specialpedagogisk kompetens.

Skolan består av en större byggnad och en mindre. I den stora skolbyggnaden inryms också skoladministrationen, elevcafeteria med uppehållsrum och bibliotek med tillgängliga datorer för eleverna. Framför skolbyggnaderna finns en stor plan för olika sporter och mellan byggnaderna finns lekplatser med närhet till skog och natur. Bredvid skolan, i ett bostadsområde, finns skolmatsalen.

De flesta eleverna bor i närområdet och 16 procent av eleverna har annat modersmål än svenska.

Helhetsbedömning

Höglundaskolan är en fräsch och välvårdad skola där eleverna som inspektörerna möter är vänliga och trygga och personal och elever trivs med varandra. Eleverna i de lägre åldrarna känner ingen oro över de äldre eleverna utan ser dem som skolkamrater.

Inspektörerna konstaterar att flertalet av eleverna i Höglundaskolan når kursplanemålen i svenska, engelska och matematik i årskurserna 5 och 9. Skolans uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen är beroende på respektive lärare. Inspektörerna uppfattar inte att det i skolan finns fungerande rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Detta arbete måste förbättras över lag liksom att skolan tydligare kopplar undervisningens innehåll till de nationella strävans- och kursplanemålen. Uppföljningen och analysen av kunskaperna måste förbättras till att omfatta också övriga ämnen samt att åtgärder vidtas så att eleverna i större utsträckning når de nationella målen.

De mål att sträva mot och riktlinjer som i läroplanen slår fast att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen och att eleverna ska ha ett reellt inflytande på utbildningens utformning har, enligt inspektörerna, inte fått genomslag i Höglundaskolan.

Eleverna utvecklar i huvudsak normer och värden i enlighet med målen. I klasserna finns klassråd och skolan har elevråd som dock behöver utvecklas. Eleverna upplever trygghet i skolmiljön och har tillit till sina lärare. Intervjuer och besök i verksamheten visar dock att det finns skillnader i elevernas kunskap och medvetenhet om att de kan och har möjlighet att påverka sin skolsituation. De flesta eleverna ges inte, efter ålder och mognad, inflytande över hur deras utbildning utformas. Om elever inte har vetskap om läroplanens strävansmål eller kursplanernas mål, är det svårt för dem att veta vad de kan ta ansvar för, ha inflytande över eller huruvida de blir rättvist bedömda.

Eleverna har inte heller beretts möjlighet att vara med vid arbetet med likabehandlingsplanen eller vid framtagandet av skolans ordningsregler, så som bestämmelserna anger. Ett viktigt led är att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling och då ska bland annat kartläggning av den egna verksamheten utgöra underlag för likabehandlingsplanen.

Inspektörerna konstaterar att lärarna inte uppfattar kvalitetsredovisningen som ett instrument för det lokala utvecklingsarbetet. Kvalitetsredovisningen måste förbättras till att vara ett dokument där bedömningar av måluppfyllelse, analyser och resonemang om åtgärder för förbättringar synliggörs. Det kvalitetsarbete som genomförs i skolan syns inte då bland annat ett systematiskt uppföljnings- och utvärderingsarbete saknas. Rektorerna bör i större grad ges förutsättningar att vara pedagogiska ledare och rektorerna bör ta ett tydligare ansvar för att utbildningen utvecklas mot de fastställda målen. Rektorerna bör även se till att skolans resultat också utvärderas i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurserna 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo94).
- Skolan anordnar inte studiehandledning på modersmålet för de elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för nyanlända elever (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk ges som stöd och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).
- Skolan saknar kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav (förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan måste i högre utsträckning följa elevernas kunskapsutveckling så att nya metoder prövas och utvecklas.
- Skolan bör se över sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.
- Skolan bör förbättra lärarnas möjligheter till jämförelser av betygsättningen såväl inom som mellan skolor i kommunen.
- Skolan bör i högre grad inrikta undervisningen mot läroplanens mål att sträva mot.
- Skolan bör i högre utsträckning klargöra för elever och vårdnadshavare vilka mål utbildningen har.
- Skolans elever bör efter ålder och mognad få ett allt större inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.
- Skolan bör förbättra och utveckla samarbetsformer för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.
- Skolan bör i högre utsträckning anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov.
- Skolan bör bättre förankra ordningsreglerna hos eleverna.
- Skolan bör förbättra det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

Av Höglundaskolans resultatredovisning framgår att flertalet elever i årskurs 5 når de nationella målen i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolan redovisar inte några kunskapsresultat i övriga ämnen. Resultatmått för eleverna i årskurs 9 framgår av statistikbilagan. Där framgår att elevernas resultat varierar betydligt beroende på årtal samt att resultaten ofta är lägre, avseende genomsnittlig meritvärde och andel behöriga till nationellt program, än kommunen och riket. Skolan har inte använt resultaten för att analysera eller för att främja elevernas kunskapsutveckling. Skolans verksamhet måste dock utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att skolans arbete inom området uppföljning av kunskapsresultaten är av mindre god kvalitet eftersom skolan som helhet inte utvärderar och följer upp elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat i alla ämnen. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Uppföljning av skolans verksamhet

Läroplanen och de nationella kursplanerna redogör för vad alla elever ska lära sig i samtliga ämnen. Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning (Lpo 94, 2.2 Kunskaper).

I Höglundaskolan används olika former av diagnostiskt material i språk-, läs- och skrivutveckling för att följa upp kunskapsutvecklingen för varje elev. Olika former av prov och redovisningar används också liksom de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska för årskurserna 5 och 9. Elevernas resultat i slutbetyget i matematik visar på högre resultat än elevernas resultat i det nationella ämnesprovet årskurs 9. De olika resultaten ger dock inte upphov till en analys och utvärdering så att nya metoder prövas och utvecklas. Det är således främst i ämnena engelska, matematik och svenska som skolans lärare följer upp elevernas utveckling.

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Skolan följer inte systematiskt upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Uppföljningen görs i varierande grad av den enskilde läraren som underlag för den information som ges till elever och föräldrar i utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i alla ämnen.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygs katalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Höglundaskolan informerar elever och vårdnadshavare minst en gång per termin i utvecklingssamtal vilket är bra. Inspektörernas sammanvägda bedömning är dock att skolans arbete inom området Bedömning, betygssättning och kommunikation är av mindre god kvalitet eftersom skolan i högre utsträckning måste samverka och göra systematiska jämförelser avseende bedömning och betyg såväl inom skolan som mellan andra skolor.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Enligt grundskoleförordningen ska lärare fortlöpande ge eleven och dennes vårdnadshavare en samlad information om elevens kunskapsutveckling. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättandet av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev. Planen ska vara ett framtidsytande måldokument som skriftligt sammanfattar vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanernas mål.

Lärarna i skolan erbjuder utvecklingssamtal minst en gång per termin där eleven är med och gör en individuell utvecklingsplan (IUP), enligt en i kommunen gemensam mall. De individuella utvecklingsplaner inspektörerna tagit del av är av varierande kvalitet då de bland annat inte i tillräcklig utsträckning är kopplade till de nationella målen eller tydligt beskriver hur målen kan uppnås. De elever inspektörerna kommit

i kontakt med uppger att de inte ser syftet med IUP och de kommer inte ihåg vilka mål de varit med om att utforma. Föräldrar uppger i intervjuer att de inte blivit informerade om de nationella målen i samtliga ämnen och menar också att de blanketter som används kring IUP inte fungerar.

Som tidigare nämnts är det i huvudsak inom ämnena svenska, engelska och matematik som skolan följer elevernas kunskapsutveckling. Således har inte en framåtsyftande IUP kunnat skrivas där en skriftlig sammanfattning av de insatser som behöver göras för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. En del lärare gör dock en något bredare uppföljning. Detta medför att eleverna och deras föräldrar är beroende av vilken lärare de har om de får ett allsidigt underlag för en IUP, som motsvarar förordningens krav, eller ej.

Inspektörerna bedömer att skolan bör se över sitt arbete med de individuella utvecklingsplanerna.

Betygsättning utifrån alla tillgänglig information

Läraren ska, enligt läroplanen, vid betygsättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Lärarna ska i sin betygsättning ta utgångspunkt i varje ämnes specifika kriterier och kvalitetssteg och betyget ska uttrycka i vad mån den enskilde eleven har uppnått de mål som uttrycks i den nationella kursplanen i respektive ämne eller ämnesblock.

Såvitt inspektörerna kunnat bedöma strävar lärarna efter en allsidig och kvalitetssäkrad betygsättning. De uppger att de har ämneskonferenser, ”kollegautbyten” men efterlyser större samverkan över ämnesgränserna inom skolan men också med personal från de övriga betygsättande skolor i kommunen. Detta instämmer inspektörerna i.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra lärarnas möjligheter till systematiska jämförelser av betygsättningen såväl inom som mellan skolor i kommunen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Såvitt inspektörerna kunnat bedöma är undervisningen i Höglundaskolan allsidig och organisationen möjliggör varierande arbetssätt. Inspektörerna bedömer dock att skolans genomförande av utbildningen sammantaget är av mindre god kvalitet då skolan bland annat inte i tillräcklig hög grad utgår från läroplanens strävansmål. Skolan strävar ej heller i tillräcklig utsträckning efter att ge eleverna ett allt större inflytande över sitt eget lärande.

Läroplan/kursplaner anger inriktningen för verksamheten

Enligt läroplanen ska skolan förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Skolans uppdrag att främja lärandet förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skola om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap idag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Kunskap är inget entydig begrepp utan kommer till uttryck i olika former som förutsätter och samspelar med varandra. Arbetet i skolan måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en enhet. Mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete (Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer). I avsnittet framgår bland annat att skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära.

Vid intervjuer med elever och under besöken konstaterar inspektörerna att undervisningen till stor del är styrd av läraren och läromedel. Elevernas skoldag är baserad på ämnesinriktad undervisning. Det dominerande arbetssättet för eleverna i en klass är att de gör samma uppgifter men med viss individualisering. Vid samtal med elever tycks de inte vara medvetna om olika lärstilar eller sitt eget sätt att lära. Eleverna får begränsade möjligheter till att tränas i, att använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden, att lösa problem, att reflektera över erfarenheter, att kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden i ett helhetsperspektiv.

Inspektörerna bedömer att skolan i högre grad bör inrikta undervisningen mot läroplanens mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande

Läroplanen anger att varje elev ska kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig samt få ett reellt inflytande på utbildningens utformande samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan ut-

veckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar.

Lärare och elever nämner som exempel på inflytande att eleverna ges inflytande genom att välja i vilken ordning de vill läsa givna ämnen eller genom att rösta fram redovisningsformer. Detta sätt att ge inflytande är inte tillräckligt för att läroplanens intentioner ska uppnås.

Ett av skolans uppdrag är att främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Både elever och personal talar om att eleverna i begränsad omfattning ges möjlighet att delta i urval av stoff och arbetsformer med utgångspunkt från målbeskrivningar från läroplan och kursplaner. En förutsättning för detta är att vara medveten om målen i läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna kan heller inte se att målen görs tydliga för eleverna i undervisningen. De äldre eleverna medvetandegörs företrädesvis om betygskriterierna. Elevernas vårdnadshavare uppger i intervjuer att de i begränsad omfattning är informerade om skolans uppdrag och undervisningens mål.

Inspektörerna bedömer att skolan i högre utsträckning bör klargöra för elever och vårdnadshavare vilka mål utbildningen har.

Inspektörerna bedömer att eleverna efter ålder och mognad bör få ett allt större inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.

Samverkan inom skolan

Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande (Lpo 94, 2.5 Övergång och samverkan).

Lärarna i Höglundaskolan menar att de har alltför begränsad tid för gemensamma pedagogiska diskussioner i det att elevvårdsärenden, information och ämneskonferenser står på agendan och att arbetslagen oftast fungerar var för sig. Dessa arbetslag är som tidigare nämnts organiserade efter årskurser F–2, 3–6 respektive 7–9. Dock sker en liten samverkan mellan ämnen och årskurser. Till exempel har de yngre eleverna gemensamma samlingar och arbetsområden. För de äldre eleverna är vissa ämnen schemalagda blockvis och elevens val är till viss del organiserat i grupper efter intresseområden och ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra och utveckla samarbetsformer för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömningen av området är att det finns förbättringsinsatser som gör att kvaliteten som helhet är av mindre god kvalitet trots att skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd görs med god kvalitet. Skolan måste anpassa sin undervisning till varje elevs förutsättningar och behov.

Anpassning till varje elevs förutsättningar och behov

Läroplanen anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Undervisningen ska med utgångspunkt i elevens bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevens fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

I Höglundaskolan är undervisningen ofta styrd av gemensamma uppgifter och studier i läroböcker med arbetsböcker. De elever som är klara med ett arbetsområde får ofta "vänta in" de övriga i klassen, till exempel genom att göra mera av samma sak alternativt göra färdigt inom någon annat arbetsområde. Skolans lokala tolkningar och konkretiseringar av de nationella kursplanerna ger bilden av att det i de flesta ämnena lämnas lite utrymme för anpassning av utbildningen till den enskilde elevens behov och förutsättningar.

Inspektörerna bedömer att undervisningen i högre grad bör utvecklas så att den utgår från varje elevs förutsättningar och behov för att stimulera varje elev att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt grundskoleförordningen ska elever som behöver det få studiehandledning på sitt modersmål. Syftet är att de ska kunna följa med i skolarbetet även där deras svenskkunskaper inte räcker till.

I Höglundaskolan finns nyanlända elever som integreras i klasserna. Dessa elever får dock inte studiehandledning på sitt modersmål vilket de behöver.

Inspektörerna bedömer att skolan måste tillgodose behovet av studiehandledning på modersmålet för de elever som behöver det.

Upprättande av åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska elever som har svårigheter i skolarbetet ges särskilt stöd. Grundskoleförordningen anger att åtgärdsprogram ska upprättas när sådant behov har konstaterats.

Elevhälsoteam och rektorerna uppger att åtgärdsprogramupprättas för de elever som är i behov av särskilt stöd. Så vitt inspektörerna kunnat bedöma upprättas skolan åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd. Dock upprättas

12 (19)

vid inspektionstillfället inga åtgärdsprogram för nyanlända elever. Alla nyanlända elever har behov av särskilda stödåtgärder och måste därför ha åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att skolan måste upprätta åtgärdsprogram för nyanlända elever.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att Höglundaskolan arbetar för att eleverna ska utveckla känsla för samhörighet. Förekomst av trakasserier eller annan kränkande behandling är ovanlig. Skolan bedriver ett aktivt värdegrundsarbete för att eleverna ska uppleva skolmiljön som trygg och trivsamt. Detta görs med god kvalitet. Dock måste likabehandlingsplan upprättas i enlighet med författningarnas krav men eftersom ansvaret för upprättandet av likabehandlingsplaner i kommunen inte är delegerat till rektorerna sker bedömningen av skolans likabehandlingsplan i den för kommunen övergripande rapporten. Ordningsreglerna bör bättre vara förankrade hos

eleverna.

Likabehandling

Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer, ska se till att det finns en likabehandlingsplan för varje verksamhet. I planen ska planerade åtgärder redovisas och den ska följas upp och ses över varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Det finns emellertid inte någon likabehandlingsplan upprättad specifikt för Höglundaskolans verksamhet som uppfyller de krav som ställs. Bland annat framkommer det inte hur skolan avser att under året främja arbetet med likabehandling utifrån skolans eget behov. Det behovet bör grunda sig på en genomförd kartläggning mot varje diskrimineringsgrund.

Inspektörerna bedömer därför att en likabehandlingsplan för Höglundaskolan måste upprättas som uppfyller de krav som ställs. Arbetet med likabehandlingsplanen är inte delegerat till varje skola, och behandlas därför vidare i kommunrapporten.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn i varje skola för att det finns ordningsregler som ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Reglerna ska bidra till att skolan blir trygg, stimulerande och en plats dit elever och skolans personal känner lust att gå. En viktig förutsättning för att arbetet med ordningsregler ska fungera är att de är kända för alla.

De ordningsregler som finns i skolan är undantagsvis kända av eleverna. De som känner till dem upplever inte att de varit delaktiga i utformningen eller tillämpningen av dem. Under besök i verksamheterna kan inspektörerna heller inte se dem anslagna någonstans.

Inspektörerna bedömer att ordningsreglerna bättre bör vara förankrade hos eleverna.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,

14 (19)

- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Vid inspektionstillfället är rektorn i Höglundaskolan F-6 nyanställd och enligt intervjuer är hennes förtroenhet med det dagliga arbetet av god kvalitet. Vid intervjuer framgår önskemål om att rektorn Höglundaskolan 7-9 mer ska delta i det dagliga arbetet. De båda rektorerna bör ges förutsättningar att i högre grad ta större pedagogiskt ledaransvar för att verksamheterna som helhet inriktas på att nå de nationella målen. De ska också fatta beslut enligt bestämmelserna. Sammantaget bedömer inspektörerna att området Rektors ansvar är av mindre god kvalitet.

Rektors förtroenhet och rektor som pedagogisk ledare

I skollagen står att det för ledning av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn i Höglundaskolan F-6 är nytilträdad som rektor men har erfarenhet från andra skolor i kommunen. Lärarna och övrig personal har stort förtroende för henne och hon är väl känd bland elever och föräldrar. Rektorn har enligt inspektörernas bedömning vidtagit åtgärder och för att öka måluppfyllelsen i skolan och personalen upplever rektorn som förtrogen med verksamheten.

Höglundaskolans 7-9 rektor har verkat i skolan som biträdande rektor och sedan år 2003 som rektor. Rektorn ser sitt pedagogiska ansvarsområde i ett helhetsperspektiv och vill utveckla samarbetsformer för att "skolan ska vara en F-9 skola inte bara i teorin utan också i praktiken". Han uppger att det administrativa arbetet tar mycket plats och att den ledare han vill vara, får en alltmer undanskymd roll. Detta bekräftas av personalen och eleverna som önskar se mer av rektorn i den dagliga verksamheten.

Inspektörerna bedömer att rektorn i Höglundaskolan årskurserna 7-9 i större grad bör ges förutsättningar att hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten i skolan. Se vidare kommunrapporten.

Som pedagogisk ledare och chef över lärarna och övrig personal har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

I skolan saknas vid inspektionstillfället som tidigare beskrivits en uppföljning av skolans resultat och rektorerna bör se till att resultaten också utvärderas i förhållande till de nationella målen i alla ämnen.

Inspektörerna bedömer att rektorerna bör ges förutsättningar att ta ett tydligare ansvar för att utbildningen utvecklas mot de fastställda målen. Se vidare kommunrapporten.

Rektors beslutsfattande

Vid beslut som ska fattas av rektorn finns enligt inspektörerna brister som måste förbättras. Se vidare avsnittet Tillgång till utbildning.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammantagna bedömning inom området av personalens utbildning och kompetensutveckling är att den är av mindre god kvalitet. Lärarna saknar ofta nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller i det offentliga skolväsendet trots att lärarna i stort har pedagogisk utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Det är lärarna som undervisar i praktiskt/estetiska ämnen som saknar behörighet. Rektorn poängterar dock att han annonserar varje termin efter behöriga lärare och att de personer som anställs utan behörighet i de ämnen de ska undervisa i, endast får tidsbegränsad anställning.

Personalens kompetensutveckling

Enligt skollagen ska kommuner och landsting se till att lärare, förskollärare och fritidspedagoger som undervisar har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen. Vidare ska varje kommun och landsting se till att kompetensutbildning anordnas för den personal som har hand om utbildningen. Kommuner och landsting ska vinnlägga sig om en planering av personalens kompetensutveckling.

I intervjuer och under verksamhetsbesök i skolan framkommer allt som oftast att personalen inte har nödvändiga insikter i de föreskrifter som anger målen för ut-

bildningen eller med läroplanens eller de nationella kursplanernas mål. Se vidare kommunrapporten.

Skolans lärare erbjuder generell kompetensutveckling som är styrd från förvaltningen. Enligt lärarna förekommer endast i begränsad omfattning individuell kompetensutveckling utifrån den enskilda lärarens behov.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Tillgång till utbildning sammantaget är av god kvalitet trots att skolan använder svenska som andraspråk till stödundervisning och inte som ett eget ämne med särskild kursplan. Inspektionen i övrigt visar att skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar, att skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna, att skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering, att eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler.

Svenska som andraspråk

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk anordnas om det behövs bland annat för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska.

I Höglundaskolan ges svenska som andraspråk som stöd och inte som ett eget ämne med särskild kursplan.

Inspektörerna bedömer att undervisning i svenska som andraspråk anordnas som stöd och inte som ett eget ämne.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Höglundskolan saknar ett kvalitetsarbete som följs upp och utvärderas. Det finns heller ingen kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav. Därför är inspektörernas sammanvägda bedömning att området Kvalitetsarbete är av mindre god kvalitet.

Systematiskt kvalitetsarbete

I läroplanen anges att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Därför ska det för genomförandet av utbildningen finnas en arbetsplan. I arbetsplanen, som ska vara framtagen under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, ska det framgå vilka åtgärder skolan avser vidta för att uppnå de nationella målen. Arbetsplanens innehåll omprövas genom kvalitetsarbetet.

Vid besöket fanns inte någon sådan arbetsplan dock har skolan efter genomförd inspektion inkommit med en lokal arbetsplan, som avser läsåret 07/08. Eftersom en sådan arbetsplan inte varit framtagen tidigare har det systematiska kvalitetsarbete som bidrar till att skolan kan göra tillförlitliga uppföljningar och analyser på flera områden försvårats. Skolan har till viss del genomfört uppföljningar och utvärderingar av skolans verksamhet.

Därför bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra det systematiska kvalitetsarbetet.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m. ska varje kommun, varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet, varje kommunalt bedriven förskola och varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt samma förordning ska den skriftliga kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska dessutom verksamheten förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Höglundaskolan saknar en sådan redovisning

Inspektörerna bedömer att skolans verksamheter saknar kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

2008-02-11 Göteborg

Marie Karlsson

Erik Bergeå

Resultatmått

Tabell 1	Resultatmått för elever i årskurs 9						
	Höglundaskolan			Kommunen		Riket	
	2004	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Meritvärde	203	180	199	203	210	206	206
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	84	71	85	78	83	75	76
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	96	81	95	89	93	89	89

Källa: Den officiella statistiken